

Solucions i suggeriments per a resoldre
les **activitats** per a la lectura de
Romeu i Julieta
William Shakespeare

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTES GENERALS

- 1** *Romeu i Julieta* no necessiten presentació. Tots sabem qui són i alguna cosa de la seua història. Intenta explicar allò que en sàpies.

Resposta lliure.

- 2** Coneixes altres amants famosos d'una història similar? Si és així, quin és el teu favorit? T'hauria agradat ser algun d'ells? Per què?

Resposta lliure. Com a suggeriment: Calisto i Melibea, Don Juan Tenorio i Doña Inés, els amants de Terol.

- 3** Has vist alguna pel·lícula sobre *Romeu i Julieta*? Què s'hi conta?

Resposta lliure.

- 4** *Romeu i Julieta* és una obra de teatre. Recordes quines són les característiques d'aquest gènere literari?

Les principals característiques del gènere literari a què pertany l'obra corresponen al gènere dramàtic. Açò suposa que està escrita per a ser representada en un teatre, per uns actors —en l'època de Shakespeare només homes, de manera que els més joves feien els papers femenins—, i davant d'un públic. L'obra es dividix en actes, que són les parts en què es desenvolupa l'acció o argument i equivalen als capítols en una novel·la. Al seu torn, cada acte es dividix en seqüències més breus que són les escenes; aquestes escenes estan marcades per l'entrada o eixida d'algun personatge a l'escenari per a iniciar un diàleg. Efectivament, al teatre no es narra una acció, ni es descriu cap lloc; aquests queden substituïts pels decorats —les teles o els cartons pintats del fons, els objectes sobre la tarima— i per les acotacions —indicacions que l'autor fa als actors perquè sàpien com han d'actuar, entrar o eixir, moure's, etc.—. I això és així perquè tot el que l'espectador coneix ho fa a través dels diàlegs que mantenen els personatges o dels monòlegs —reflexió que fa un d'ells en veu alta—. Naturalment, al teatre la història que s'explica està molt més simplificada que en una novel·la, però per això mateix els caràcters i els sentiments adquirixen més tensió. El teatre és un espectacle de masses que, encara que puga ser llegit, està fet per a eixir de la intimitat de la nostra sala d'estar i arribar en directe a un gran públic.

Finalment, es recomana realitzar un passeig literari amb els alumnes perquè, si és possible, vegem teatres antics, com els que es conserven a Almagro o Alcalá de Henares; i fins i tot romans, com els de Sevilla, Mérida, Sagunt..., o moderns, per a conèixer-los per dins i veure els escenaris, la qual cosa se sol aconseguir, demanant permís, sense dificultat. Considerem que aquesta activitat és essencial, ja que la majoria dels nostres alumnes no ha anat mai a un teatre.

5 Tant de bo poguéreu representar l'obra al vostre centre. Si no fóra possible, us animem a llegir-la a classe de forma col·lectiva. Com creus que caldria realitzar aquesta activitat?

El teatre llegit requerix una preparació adequada: repartiment de papers, que poden variar perquè tota la classe participe; lectura personal prèvia, tant comprensiva com expressiva, a casa; col·locació dels pupitres davant de l'auditori; identificació del personatge que cada alumne representa (n'hi ha prou amb una cartolina doblegada amb el seu nom a la vista del públic); llum que s'encén o s'apaga quan intervé el personatge; música de fons, preferentment triada entre les que s'han compost per a aquesta història... I, sobretot, bona veu, sentiment i plaer per la lectura.

ACTE I. ESCENA I. ESCENA II

ESCENA I

- 1 S'inicia l'obra i ja apareixen les dues famílies —els Capulet i els Montesc— i els seus partidaris enfrontats. Quins són els motius que tenen per a aquest enfrontament? Com qualificaries el comportament dels personatges en aquesta primera escena?**

Són motius vells, però no se'ns comuniquen. Els joves són fanfarrons; en trobar-se, es miren malament. Els pares es porten de manera irresponsable i es deixen portar per la seua enemistat, mostrant el seu enuig davant de la presència de l'altre, fins al punt que les respectives mares intenten detindre els seus marits: la senyora Capulet, al·ludint a les seues xacres —en comptes d'espasa, crossa—, i la senyora Montesc, retenint-lo. El Príncep apareix indignat i imposa la seua autoritat.

- 2 Benvoli intenta esbrinar la causa de la tristesa de Romeu en una conversa plena de jocs de paraules o d'expressions sense acabar. Quin efecte produïxen? Posa'n exemples.**

Produïxen comicitat. L'humor i la ironia acompanyen la tragèdia i també la suavitzen, i fan més real la història, perquè, com en la vida, hi ha un equilibri entre el riure i el plor, el positiu i el negatiu. Exemples: Primer: *Quina tristesa allarga les teues hores, Romeu? —El fet de no tindre allò que si ho tinguera les faria més curtes.* Segon: *Estàs enamorat? —Sense... l'amor de la que jo estime...*

- 3 Romeu definix l'amor de forma molt idealitzada i al gust de l'època, és a dir, de forma platònica. Com et sembla aquesta definició? Si nosaltres hui haguérem de definir què és l'amor, creus que ho fariem així? Intenta-ho amb les teues millors paraules.**

Resposta lliure.

- 4 La definició de l'amor que ha donat Romeu està feta en llenguatge literari. Assenyala-hi les figures estilístiques següents: metàfora, antítesi, hipèrbole.**

Metàfora: *fum brillant que ix dels sospirs.*

Antítesi: *foc gelat; ploma de plom...*

Hipèrbole: *mar nodrida per les llàgrimes dels amants.*

ESCENA II

- 5 En la conversa que manté Capulet amb el comte Paris, mostra la mateixa actitud que en l'escena anterior amb Montesc?**

No; abans s'ha mostrat orgullós i agressiu. Ara, Capulet reconeix que els dos són ja massa vells per a mantindre picabaralles i que haurien de fer les paus. Paris lamenta que siguen enemics, ja que ambdós tenen bon nom i honor.

ACTE I. ESCENA III

- 6 La submissió de la dona als seus pares i l'acceptació d'un matrimoni per conveniència s'ha tractat moltes vegades en la literatura. Creus que reflectia la realitat de l'època?**

Sí; la dona ocupava un lloc social dependent de l'home —pare, marit o germà—. Tanmateix, ací els pares semblen disposats a acceptar l'elecció de la filla, fins i tot el pare aconsella el pretendent que la festege i guanye el seu cor.

- 7 En aquest acte ja han aparegut diferents personatges que pertanyen a diferents grups socioculturals i que, per tant, utilitzen diversos nivells de la llengua. Assenyala'ls. Fixa't en la manera de parlar de la dida i digues a quin nivell pertany i quines característiques presenta.**

Apareixen nobles i cavallers, criats i ciutadans. El seu nivell de llengua és: llenguatge culte (discurs en el Príncep; llenguatge literari en Romeu); llenguatge mitjà o comú (els pares), i col·loquial (els joves i la dida). Quant a la dida, el fet de parlar amb atordiment i de forma entretallada és propi de la parla col·loquial, i també les figures retòriques còmiques que introdueix, en especial, la hipèrbole o exageració.

- 8 Parlant de l'edat de Julieta, la dida es referix a «la festa» de l'1 d'agost. Era la festa de la collita en què es recollen els primers grans, i en la missa d'aquest dia s'oferia un pa cuit amb farina de dacs. Actualment, tant britànics com nord-americans continuen celebrant la festa de la collita, encara que ja no a l'agost. Saps a quines festes ens referim? Busca ajuda en els teus llibres d'anglès. També pots consultar en una enciclopèdia o en Internet.**

Halloween, o festa dels esperits, és la nit de la vigília del dia de Tots Sants (1 de novembre), en la qual se celebra la recol·lecció de la collita. Per això la carabassa és el seu símbol. És típic menjar *pumpkin pie* (pastís de carabassa). Se celebra tant al Regne Unit com als Estats Units.

Thanksgiving's day, o dia d'acció de gràcies per la collita obtinguda, se celebra l'últim dijous de novembre. Aquesta festa té una relació especial amb l'arribada dels primers colons anglesos —*the Pilgrim fathers*— als Estats Units, per la qual cosa només se celebra allà. La família es reuneix per a menjar *roast turkey* (titot rostit) i *pumpkin pie*.

ACTE I. ESCENA IV. ESCENA V

ESCENA IV

- 9** Romeu parla de la influència que tenen les estrelles en el destí de les persones. Què opines tu sobre això? Et sembla una actitud religiosa o pagana?

Resposta lliure.

ESCENA V

- 10** Assistim a un ball a casa dels Capulet. Amb el que s'ha vist fins ara en l'obra, podem preguntar-nos a què es dediquen els rics, de què viuen, què els preocupa, per quines normes es guien. I els pobres?

Els rics estan ociosos. Els veiem passejant, anant a balls, preocupats per les seues conquestes amoroses. No sabem res del treball ni de la fortuna de les dues famílies. Els pobres, ací, treballen com a criats; defensen la casa a la qual servixen; no tenen cultura, no saben llegir.

- 11** Romeu i Julieta patixen en experimentar el que es pot anomenar un enamorament sobtat, o amor a primera vista. Per què consideren una tragèdia el que els ha ocorregut? Quina és l'actitud d'ambdós davant de l'amor?

Creuen que és una tragèdia perquè saben que l'odi de les seues famílies els separa. Davant de l'amor, Julieta és una persona decidida i segura dels seus sentiments; des del primer moment s'enamora de Romeu i afirma que, si està casat, això significarà la seua mort. Romeu, en canvi, és variable i impulsiu; no ens sorprén que deixi de patir, de manera sobtada, per Rosalina per a caure rendit davant de Julieta.

ACTE II. ESCENA I. ESCENA II

ESCENA I

1 Mercuci crida Romeu. Com ho fa? Per què creu Benvoli que si els sent s'enfadarà?

Parodia o es burla del llenguatge amorós que utilitza Romeu. Aquest es podria enfadar precisament pel to burlesc de Mercuci.

2 La manera de parlar ens ajudarà a conèixer els personatges. Compara com es dirigix Romeu a Julieta i com li contesta ella. Com diries que són ambdós?

Ell és exagerat i ampul·lós, idealista i somiador. Utilitza un llenguatge literari i de vegades poc clar. Ella és senzilla, realista, molt més madura, sincera i segura de si mateixa, fins i tot atrevida. Utilitza un llenguatge comú i molt més directe.

ESCENA II

3 Julieta proposa matrimoni a Romeu. Creus que era necessari o es precipita en fer-ho?

Julieta creu que és necessari per dos motius: un, per estar segura que l'amor de Romeu és sincer, i un altre, perquè sa mare li ha parlat d'un pretendent i ella s'ha enamorat de Romeu, al qual suposa que no acceptaran. Sí que pot semblar-nos precipitat, ja que el seu pare havia manifestat una opinió favorable de Romeu en veure'l entrar a la seua festa i, potser, hauria pogut acceptar el matrimoni com a final d'una vella enemistat.

ACTE II. ESCENA III

- 4 Es fa de dia i fra Llorenç ix a recollir plantes, mentre reflexiona sobre el mal ús que es pot fer d'algunes, fins a convertir-les en perjudicials, quan podrien ser beneficioses. Podríem considerar així l'ús de les drogues en els nostres dies? Raona la resposta i posa'n algun exemple.**

Els efectes perjudicials i negatius són els més coneguts i desgraciadament estan molt presents en les drogodependències. Tanmateix, de les plantes medicinals s'obtenen grans beneficis si s'utilitzen adequadament (per exemple, la morfina, que s'obté del cascalt, servix per a calmar el dolor; la coca es mastega al Perú per pal·liar el mal de l'altura produït per la falta d'oxigen en l'aire que es respira).

- 5 Romeu justifica davant de fra Llorenç el seu amor per Julieta. En què el fonamenta? Li sembla lògic el canvi al frare?**

Romeu es basa en el fet que ara Julieta el correspon, cosa que no ocorria amb Rosalina. Podríem dir que és un personatge tímid, tendent a la solitud i a la tristesa, tot i que té amics, i bastant acomplexat respecte a les dones; per això, quan una joveneta inexperta com Julieta es fixa en ell, es torna boig de felicitat. Al frare no li sembla normal el canvi tan ràpid que s'ha operat en Romeu i creu que és indecís i variable.

- 6 Fra Llorenç accepta casar Romeu i Julieta. Per què ho fa?**

Suposa que és la millor forma que les famílies Montesc i Capulet es reconcilien.

ACTE II. ESCENA IV. ESCENA V

ESCENA IV

- 7 La dida de Julieta és presentada com una «alcavota». Què significa aquesta paraula? De què s'ocupaven aquestes persones en aquell temps? Existix hui aquesta «ocupació»?**

Antigament les dones no podien eixir soles de casa. Si eren joves i no estaven casades, solia acompanyar-les sempre una dona major, entre dama de companyia i serventa, que «vetlava pel seu bon nom». Aprofitant aquesta circumstància, les alcavotes eren les mitjanceres, transportistes, de vegades acompanyants, de les dones joves.

En castellà existix el nom de *celestina*, que és el que li va donar Fernando de Rojas a la seua vella alcavota, i des d'aleshores aquestes dones també reben aquest nom. Shakespeare va poder conèixer l'obra, que s'havia publicat el 1499. Hui, com és natural, no es concep l'existència d'aquestes «ocupacions».

- 8 El personatge de la dida és molt interessant en l'obra. Amb tot el que en saps ja, descriu-la en un retrat breu, en el qual n'assenyales els trets físics i els psicològics.**

Resposta lliure.

ESCENA V

- 9 És freqüent en la literatura relacionar els personatges del senyor i del criat amb les dues actituds de realisme i idealisme. Com es reflectix aquesta oposició en aquesta escena?**

Julieta espera il·lusionada i impacient notícies de Romeu, i a la dida li fan mal el cap, els ossos, els peus; té gana... En definitiva, vol engrandir la notícia que porta i, alhora, donar-se ella importància per ser la portadora. És una escena plena d'humor.

ACTE II. ESCENA VI

- 10** Fra Llorenç recomana a Romeu moderació i té una premonició, és a dir, l'avisa del que pot passar en el futur. Copia les paraules del frare i pensa en el que signifiquen.

Aquests plaers violents tenen finals violents [...]. De manera que estima amb moderació perquè l'amor dure més; tan tard arriba qui s'afanya com qui va a poc a poc.

- 11** Quan Julieta arriba a la cel·la de fra Llorenç, Romeu la rep amb unes paraules pròpies del llenguatge literari. Com ho diries tu en llenguatge comú? Una vegada que ho tingues escrit, observa i compara els dos textos. Resulten igual d'expressius?

Resposta lliure.

- 12** Shakespeare torna de nou a exposar-nos les seues idees sobre el llenguatge. Què ens diu de la relació llenguatge-pensament per boca de Julieta? Intenta explicar-ho.

Mai —sembla que diu Shakespeare— arriba la paraula a reflectir exactament el pensament del parlant.

ACTE III. ESCENA I

- 1 La mort de Mercuci i de Tebald serà essencial per al desenvolupament posterior de l'obra. Et sembla lògic —segons el nostre punt de vista actual— com ocorren els fets? És la conseqüència de la seua forma de ser, a la qual ja hem al·ludit?**

Aquesta escena ja és per si mateixa una tragèdia absurda, doncs Tebald —el personatge més busca-raons de tots— mata Mercuci sense motiu, i a partir d'ací els esdeveniments s'acceleren, com ja es veurà. Vertaderament, el comportament fanfarró i burleta de Tebald és una de les causes de la tragèdia i la que precipita els esdeveniments.

- 2 En aquesta escena es parla de pau i de justícia —ser just, fer justícia—; tanmateix, s'hi segueix la sentència d'«Ull per ull, dent per dent». Saps què significa? Expressa la teua opinió raonada i contrasta-la amb la dels teus companys.**

Vol dir que cada persona torna el mal que li han fet, que aplica la justícia pel seu compte. En una època en què es permetia portar espasa o pistola, aquesta pràctica es va convertir en un autèntic problema social perquè hi havia moltes morts per baralles o revenges. Actualment, la llibertat per a portar armes continua sent motiu de polèmica en alguns països (en alguns estats dels Estats Units, per exemple).

ACTE III. ESCENA II. ESCENA II.

ESCENA II

- 3** Quasi no sabem res de l'aspecte de Julieta: és alta o baixa?, de quin color té el cabell o els ulls? Tanmateix, sí que se'ns donen moltes dades perquè ens formem una idea del seu caràcter. Amb la informació que fins ara ha aparegut, descriu el personatge. Et sembla una xica moderna? Pots ampliar el seu retrat a mesura que avances en la lectura.

Apenes té catorze anys. Els seus pares diuen que és obedient i dòcil, però nosaltres sabem que no ho és. Té un caràcter fort; és coqueta i gens tímida, segura de si mateixa, sincera i poc amiga de formalismes, molt decidida, impacient, impetuosa (passa de l'amor al plor i de la ira a la tendresa cap a Romeu quan s'assabenta de la mort de Tebald), colèrica quan la dida maleïx Romeu. Ens sembla una xica moderna i molt més madura que moltes de la seua edat actualment.

ESCENA III

- 4** Busca en un atlas de geografia el mapa d'Itàlia i localitza-hi les ciutats de Verona i de Màntua.

Resposta lliure.

ACTE III. ESCENA IV. ESCENA V

ESCENA IV

5 Qui és Paris? Creus que planteja el matrimoni amb Julieta correctament? Per què?

És un comte jove, parent del Príncep, que pretén Julieta i vol casar-se amb ella com més prompte millor. És un personatge que quasi ens passa desapercebut i, tanmateix, és un «model», tal com l'han presentat a Julieta. Capulet enumera ací les seues virtuts. En demanar Julieta als pares per a casar-s'hi, abans que a ella, actua d'acord amb les normes socials de la seua classe i de l'època.

ESCENA V

6 Les paraules d'amor entre Romeu i Julieta estan plenes de sentiment i de bellesa. El lloc també és idíl·lic —el jardí, els ocells—, i la naturalesa participa de la felicitat dels personatges amb els seus brillants colors o es torna grisa i trista amb les seues penes. La separació dels amants és un vell tòpic literari que, sens dubte, coneix Shakespeare. Comprovem com es porten ací els protagonistes: fins ara hem vist Romeu molt impulsiu i indecís, i Julieta, més segura i tranquil·la. Ocorre el mateix en aquesta escena?

No. Romeu es mostra ara raonable i moderat, veu que és de dia i que és l'hora d'anar-se'n; al contrari, Julieta es mostra més irresponsable i nega la realitat. Però, quan Romeu sembla acceptar el que ella diu, Julieta recupera la sensatesa i decidix que ell se'n vaja.

7 Tornem al llenguatge literari amb què està escrit el diàleg amorós entre Romeu i Julieta. Assenyala-hi cada una d'aquestes figures estilístiques, des de l'inici fins que entra la dida: metàfora, personificació, antítesi.

Metàfora: *les candeles del dia comencen a brillar.*

Personificació: *vine, mort, sigues benvinguda.*

Antítesi: *he d'anar-me'n i viure o quedar-me i morir.*

8 El llenguatge literari anterior contrasta amb la ironia que veiem en la conversa entre Julieta i sa mare sobre Romeu, on abunden els jocs de paraules. Tria'n algun exemple i explica'l.

Ai!, senyora! I lluny està de les meues mans.

Oh! Com sofrix el meu cor en sentir el seu nom.

En ambdós exemples, el que Julieta vol dir és just el contrari del que la mare entén.

9 Com et sembla que actuen els pares, tant en aquesta escena com en l'anterior? Compara-ho amb l'actitud que reflectien al principi de l'obra —acte I, escenes II i III—. Quines raons tenen perquè es produïska aquest canvi?

Han aconseguit un bon partit per a la seua filla —la qual cosa a ells també els ennoblix, perquè Paris és parent del Príncep— i no volen perdre'l de cap manera. Per això el pare dóna la seua paraula al jove pretendent i es mostra tossut i autoritari amb la filla. La intervenció de la mare està plena d'indiferència i d'incomprensió, ja que no intercedix per ella, cosa que sí que fa la dida.

ACTE IV. ESCENA I. ESCENA II. ESCENA III

ESCENA I

1 Aquesta és l'única trobada de Julieta amb Paris. Com es comporta amb ell?

Amb Paris, Julieta es mostra hipòcrita i les seues paraules estan plenes de dissimulació i ironia, el que contrasta amb la seua actitud immediatament posterior amb el frare.

ESCENA II

2 Julieta diu que ha donat al comte Paris proves d'amor *fins on permeten els límits de la decència*. Què podia suposar això en aquella època?

En una època en què la dona no podia veure's a soles amb un home, ni quasi conèixer-lo fins després del casament, i, naturalment, havia de mantindre la virginitat fins que arribara al matrimoni, les proves d'amor de les quals parla Julieta es devien limitar a parlar amb ell en presència de fra Llorenç.

ESCENA III

3 Sens dubte, Julieta és el personatge més ben dibuixat de Shakespeare, que la convertix en un vertader ésser humà. Quin altre tret del seu caràcter podem afegir ací als que ja hem assenyalat?

El dubte que sent davant d'una decisió terrible, però la seua fermesa de caràcter venç, fins al punt de proveir-se d'un punyal per si el verí falla.

ACTE IV. ESCENA IV

- 4** Com podem veure, també en aquesta obra les grans festes sempre s'han acompanyat amb bons banquets. Coneixes alguns dels plats típics del menjar britànic? Te'n donem alguns noms: *roast turkey*, *haggis*, *plum-cake*, *pumpkin pie*. Busca els ingredients i la recepta d'algun i escriu-la a continuació. Digues, també, a quina festivitat o celebració s'associa.

Roast turkey és titot rostit; és el típic plat del dia d'acció de gràcies.

Haggis són vísceres de corder esmicolades, cuites i remenades amb civada. És el plat típic d'Escòcia i ve a ser similar a la nostra botifarra.

Plum-cake és un bescuit amb trossos de fruita seca —prunes i d'altres— mesclats amb la massa.

Pumpkin pie és pastís de carabassa, típic de la festa de *Halloween*.

ACTE IV. ESCENA V

- 5** Capulet veu la seua filla morta i se'n lamenta amargament. Els «planys» o «plors» són molt abundants en la nostra literatura. Recordes alguna composició amb aquesta finalitat? Si et cal, consulta en alguna enciclopèdia o en Internet.

Guillem de Berguedà, amb motiu de la mort de Ponç de Mataplana, crea un dels planys més sincers de la literatura trobadoresca escrita en la nostra llengua.

- 6** El llenguatge dels «planys» sol ser molt elevat; fins i tot la dida utilitza el mateix to en aquesta situació. Diu Capulet: «La mort s'ha posat sobre ella». En el fragment complet hi ha una comparació. Indica quina diferència hi ha entre la comparació i la metàfora. Observa també l'ús d'adjectius en tots aquests diàlegs. Quin valor tenen en aquests casos: *dia lamentable*, *dia funest*; *estimada filla*, *mort cruel*?

La comparació requereix la presència d'un nexce comparatiu entre l'element real i l'element imaginari: *la mort... com... gebre*. La metàfora consisteix en la substitució de l'element real per un d'imaginari: la *flor* és Julieta.

Dia lamentable, *dia funest*: *lamentable* i *funest* són dos adjectius qualificatius.

Estimada filla: *estimada* és un epítet respecte a *filla*, perquè tots els fills ho són per als seus pares.

Mort cruel: *cruel* és un epítet respecte a *mort*, perquè així ho sentim quan veiem que ens arrabassa els éssers estimats.

- 7** Capulet es referix al castic del cel per una cosa que han fet malament. Què creus que ha sigut?

Diverses coses. Primera: les relacions d'enemistat i odi entre les persones no són bones, perquè sempre hi ha víctimes innocents i tots patixen. Segona: els matrimonis imposats, en contra de l'amor i de la llibertat de la dona per a elegir marit, constitueixen un tema constant en moltes obres al llarg de tota la literatura. Tercera: l'educació dels fills s'ha de basar en l'autoritat dels pares sobre els fills i en l'amor i la confiança recíproca dels pares i els fills.

- 8** La intervenció de fra Llorenç és una vertadera lliçó de conformitat cristiana que s'oposa a la creença en el poder dels astres que tenen els personatges. Torna a llegir les seues paraules i expressa la teua opinió sobre la qüestió següent: Poden suavitzar les creences religioses la por que ens produïxen allò desconegut i el més enllà?

Resposta lliure.

ACTE V. ESCENA I

- 1 El personatge de Romeu experimenta una evolució en el seu caràcter. Observa com rep la notícia de la mort de Julieta. Reacciona de la mateixa manera que els seus pares en l'escena anterior? Et sembla que el seu canvi és progressiu i versemblant?**

Romeu passa de ser un jove tímid, impetuós, excitable, retòric en les seues formes de parlar, a ser un home més equilibrat i assenyat. No obstant això, els moments d'excitació —com quan es vol matar i fra Llorenç el deté— i de calma —com en aquesta escena— se succeïxen i alternen. Com més dramàtica és la situació, més tranquil es mostra el personatge. La seua evolució és progressiva i del tot versemblant, perquè es pot dir que els esdeveniments l'han fet madurar i això és el que normalment succeïx en la vida real.

- 2 En el teatre no són freqüents les descripcions dels llocs en què ocorre l'acció, que queden substituïdes pels decorats. Explica les característiques de la descripció que fa Romeu de la botiga de l'apotecari. Són les mateixes que té el diàleg, que, com saps, és característic del teatre?**

La descripció conté una enumeració d'elements, generalment expressats amb substantius i adjectius, i el verb sol estar en passat. En el diàleg, l'emissor i el receptor es dirigixen l'un a l'altre de forma directa, intercanviant els seus papers; utilitzen el verb en segona persona del present i es basen en els pronoms personals de primera i segona persona o anomenen el receptor pel seu nom.

ACTE V. ESCENA II

- 3 En l'acte I vam veure com vivien els senyors i els criats. Ara tenim ja bastants dades per a parlar d'un altre grup social, el clero, a partir dels personatges de fra Llorenç i fra Joan. Repassa tota la informació que se n'ha anat donant al llarg de la lectura i respon: quines eren les seues activitats fonamentals?**

Segons hem vist en la lectura, el clero es dedicava a dir missa (acte IV), a celebrar els matrimonis (acte II) i a confessar (acte II). Són activitats pròpies de la litúrgia i de la condició dels religiosos. També, a cuidar i visitar els malalts (acte V) i a recollir herbes per a fer medicines que coneixien gràcies a la seua cultura i formació (acte II).

- 4 Amb la informació que hem rebut al llarg de la lectura, fes una breu exposició sobre algun aspecte de la vida a les ciutats al segle XV.**

Les ciutats estaven emmurallades i les portes es tancaven a la nit. La falta d'higiene feia que hi haguera grans epidèmies o pestes, com s'al·ludix en aquest acte.

- 5 Per què no pot portar fra Joan la carta a Romeu? Hi ha hagut algun altre obstacle que s'haja interposat en la felicitat de Romeu i Julieta? Enumera'ls.**

Fra Joan no pot portar la carta a Romeu perquè els guàrdies li impedeixen eixir de la ciutat per por que propague la pesta. Altres obstacles que s'interposen entre els protagonistes fins ara són:

- El matrimoni obligat amb Paris.
- La mort de Mercuci i Tebald.
- El desterrament de Romeu.
- L'autoritarisme del pare, que obliga Julieta a prendre decisions taxatives.

ACTE V. ESCENA III

- 6 Fra Llorenç diu a Julieta que ell farà tot el que siga necessari perquè ella vaja a un convent. Què afig açò al que ja sabem sobre la situació de la dona en l'època?**

Les vídues i les dones deshonrades anaven irremeiablement als convents i allà acabaven els seus dies; les dones havien de viure sotmeses a l'autoritat d'algun home o, si no era possible, entrar en un convent.

- 7 Fins i tot en la manera de morir demostra Julieta una enorme energia i fermesa de caràcter. Què tria per a llevar-se la vida? Et sembla propi d'una dona que era quasi una xiqueta? Raona la resposta.**

Tria un punyal i és la segona vegada que hi recorre en l'obra. Ja ho va fer en prendre's el narcòtic (acte IV). Els crítics opinen que la seua decisió és pròpia d'un home. Per descomptat, les dones d'aquella època eren més madures que les de la mateixa edat en els nostres dies, potser perquè el més normal era que estigueren casades (com la senyora Capulet) i foren mares als catorze anys.

- 8 La figura del príncep —o la del rei— sempre apareix en les obres clàssiques com una persona sàvia, pacient i, sobretot, justa en exercir la seua autoritat. Així presenta Shakespeare el Príncep cada vegada que entra en escena. Per la història que coneixes, creus que açò és veritat? Es corresponen els reis literaris amb els reals?**

Durant una gran part de la història d'Europa, la monarquia ha sigut absoluta i el rei estava poc limitat en les seues atribucions com a governant; desgraciadament, amb freqüència exercia el seu poder de manera abusiva o autoritària. Tanmateix, els autors dramàtics solien cobrar dels senyors i poderosos que finançaven la representació de les seues obres —Shakespeare a Londres o Lope de Vega a Madrid— i, lògicament, havien de defensar les institucions de l'Estat; el seu missatge era, per tant, suau i de lloança al poderós.

- 9 Les dues famílies s'han trobat tres vegades en l'obra —en els actes I, III i, ara, en el V—. Indica com ha evolucionat la relació entre aquestes.**

Primera trobada: enfrontament sense raó aparent.

Segona trobada: fort enfrontament a causa de la mort de familiars o amics. És la part més intensa de l'obra o clímax.

Tercera trobada: solució del conflicte. L'odi es convertix finalment, a causa d'una pèrdua irreparable de vides humanes, en pau.

DESPRÉS DE LA LECTURA: MÉS PREGUNTES GENERALS

- 1 L'obra acaba un matí que pot ser el símbol d'un nou dia de pau per a la ciutat de Verona. Shakespeare dóna bastants dades dels dies, hores i, fins i tot, del mes de l'any en què viuen els personatges. Amb aquesta informació, ets capaç d'organitzar el temps en què transcorre l'obra? Et sembla el tractament del temps teatral versemblant?**

Acte I: un quinze de juliol, des de les nou del matí fins ben entrada la nit, després del ball i la trobada entre Romeu i Julieta.

Acte II: l'endemà, a les nou del matí, la dida veu Romeu. Aquesta vesprada es casen.

Acte III: Romeu i Julieta acorden veure's a la nit; però, després del seu casament, hi ha un enfrontament al carrer, Tebald mor i Romeu és desterrat. No obstant això, es troben. Mentrestant, els pares de Julieta acorden el seu matrimoni amb Paris per a dijous; segons és diu, hui és dilluns.

Acte IV: és dimarts i es fan els preparatius per al casament amb Paris. El frare aconsella a Julieta que l'endemà dimecres, a la nit, es prenga el narcòtic que li dóna i que dormirà durant quaranta-dues hores. Així ho fa; dijous al matí, la troben morta. Aquest dia se celebren els seus funerals.

Acte V: Romeu coneix la notícia l'endemà —el temps que ha tardat Baltasar a transmetre-li-la. Aquesta mateixa nit —divendres— es dirigeix a Verona per morir amb la seua estimada. Han passat les quaranta-dues hores i Julieta es desperta; veu Romeu mort i es mata. Finalment, es fa de dia —dissabte— quan tot es descobreix.

Si tornem arrere en el temps, el primer dia era diumenge. És possible que tot açò haja passat en una setmana? No oblidem que estem davant d'una representació teatral, i, encara que no siga versemblant, complix el seu efecte dramàtic.

- 2 Com moltes obres literàries, aquesta s'estructura o dividix en introducció, desenvolupament i desenllaç. Recorda que Shakespeare no va dividir l'obra en actes, però sí que en va organitzar el contingut. Demostra la teua capacitat de comprensió i anàlisi i assenyala la distribució del contingut en aquestes tres parts. Justifica la resposta.**

Introducció: acte I. Abasta des de l'inici fins que es coneixen en l'escena V.
Desenvolupament: acte II al IV. Conté el clímax en l'acte III, que és la mort de Tebald i de Mercuci.

Desenllaç: acte V. Mort dels amants.

Aquesta distribució pot variar. Per exemple, l'escena V de l'acte I —ball i primera trobada de Romeu i Julieta— podem considerar-la part del desenvolupament. Igualment, en el desenllaç podem considerar que només entra l'escena III de l'acte V.

- 3** Ara farem un exercici de dinamització de textos, consistent a inventar-nos un altre final. Què hauria passat, per exemple, si Romeu raptara Julieta i se l'emportara amb ell a Màntua? Llig a continuació la teua redacció i contrasta-la amb les d'altres companys. Amb el final que has proposat, hauria sigut *Romeu i Julieta* l'obra universal que és? Reflexiona abans de contestar.

Resposta lliure.

- 4** Si tens possibilitat de veure alguna de les pel·lícules que s'han fet sobre *Romeu i Julieta*, compara els tres tipus de missatges: el literari escrit, el teatral representat o —en un altre cas— recitat o llegit i l'audiovisual cinematogràfic. Intenta assenyalar les semblances i diferències que s'hi donen, així com els avantatges i inconvenients de cada un. Quin preferixes? Per què?

Primera diferència: la imatge fílmica suplix el text, però, llevat que es grave, no pot tornar arrere; en canvi, amb el text literari ens recreem amb la seua lectura.

Segona diferència: la lectura de l'obra literària es pot iniciar i reprendre en qualsevol moment; la pel·lícula o la representació teatral obliguen l'espectador a veure-les d'una vegada, sense interrupcions.

La tercera diferència és que el teatre es viu en directe i resulta més pròxim a l'espectador que la pel·lícula projectada en pantalla plana; a més, els personatges es prenen com a reals i actuals, no importa l'època en què l'obra va ser escrita.

A aquestes diferències, es poden afegir totes les que se li acuden a l'alumnat. La resta de les respostes, com és natural, són lliures.

- 5** Si hagueres de recomanar aquesta obra a un amic o amiga, ho faries? Per què? Què és el que més t'ha agradat? I el que menys? Raona la resposta.

Resposta lliure.